

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona. 1 pesseta trimestre
Fora. 1'25 id. id.
Estranger. 1'50 id. id.
Un número 10 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Rambla Llibertat, 31

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se n donara compte en lo Setmanari.

Any 5.^{nt}

Diumenge 15 de Maig de 1898

Núm. 213.

LES POTENCIES

Armades fins a les dents, no tenen altre Deu que la forsa, ni més aspiració que la de possehir y dominar lo mon.

Per elles no hi ha dret, ni justícia, ni consciencia. La ambició les enardeix y la superbia les cega.

Envejoses les unes de les altres, se concerten ab la exclusiva idea de privar qu' una de elles obtinga preponderancia sobre les demés.

Les conté la por que mútuament se fan.

La resultancia d' aquesta por es lo que s' anomena equilibri europeu.

D' aquest equilibri n' están esclosos los Estats petits, ab los quins no si conta.

Si may cap d' aquestos té la desgracia d' inspirar sos rezelos y s' llansa a empreses que pugan augmentar son poder ó la seva forsa, les veuréu tot seguit atravesarse en son camí pera privarli tot espandiment.

Llavors prenen per pretext la protecció del débil contra 'l fort é invocan los sentiments humanitaris.

Pero, desgraciat del feble per ells protegit. Li succehirá lo que á Turquia salvada contra 'l poder de Russia; lo que á Xina vensuda pel Japó. La primera tindrà de cedir la Bosnia y la Erzegovina. L' altre tindrà d' abandonar los seus ports mellors als russos, als inglesos, als francesos, als alemanys.

No fan res de franch.

Peroxó á nosaltres no 'ns ha sorprès lo llenguatge de lord Salysburi. Es un llenguatge cru y descarnat; pero parla com un llibre. Pinta á les potencies tals com son.

Los Estats-Units d' América, poble jove, rich y fort, prenent per pretext la llibertat de Cuba, aspiran á expansions territorials y volen ser també gran potencia.

Espanya, feble y empobrida per tres anys de guerres colonials, se veu obligada á defensarse de la agressió del més fort.

Las potencies callan y esperan.

Perqué esperan?

Ben clar ho ha dit lord Salysburi. Per' interposarse entre 'ls Estats Units y Espanya en la hora oportuna: pera regatejar á aquells los fruys que pretenfen conseguir, y pera que aquesta los hi hage de pagar lo favor que li ferán.

Está clar: les potencies no poden consentir que 'ls Estats Units puguin algun dia fer frontollar l' equilibri del mon. Per aixó, sense agràhirli que 'ls hi hage tret les castanyes del foc, privarán que augmenti en desmasia la seva potencia, y s' repartirán, si logran entendre's, lo botí de la victoria.

Aquesta es la humanitat de les potencies, aquestes les simpaties que 'ns portan les grans nacions d' Europa.

Les potencies qu' han permès los degollaments de cristians á Armenia, á Siria y á Creta, no poden alardejar may de sentiments cristians ni humanitaris.

Tampoch poden alardejar de la seva protecció al débil contra 'l més fort, los qui han permès la desfeta dels Grechs ni 'ls qui trágueren als Xinos de les urpes dels Japonesos pera repartirse després lo seu territori com la túnica de Christo.

Hi ha nacions qu' espantan ab lo seu poder: que en pocs dies acumulan exercits com may hauria pogut avans somniar la fantasia. Pero aquestes nacions no son ni poden ser pobles lliures y felissos; son campaments, son màquines de batre's. La missió dels pobles no es la destrucció, la lluyta; es la vida, es lo progrés.

De les potencies s' ha de refiar la pobre Espanya!

J. B. Y S.

DISCURS

del president dels Jochs Florals don Francisco Romani y Puigdemolas, llegit en la festa d' enguany.

(Acabament.)

Ab la empenta colossal de Gregori VII evolucioná tota la Europa envers las creuhadas que no tardaren á esclatar. Se convertiren moltes iglesias de la Marca en fortalesas y 'ls monastirs en castells feudals. Los monjos convertits en senyors, cambiaren lo caputxó per la cota de malla y armats de massa y espasa aparegueren prompts á entrar en batalla. Entretant las demés soberanias roqueras, fillas del feudalisme, havian coronat los turons de castells, per los Castells hi formiguejavan castllans en tracte continuu ab los vassalls; operaris, pagesos y homes de guerra, qual espectacle caracterisá la terra, d' ahont penso deriva 'l nom de Catalans, nom que apareix escrit en lo poema del Veronés del temps en que Berenguer lo Gran ab Huch, soberá d' Ampurias, emprengueren de acort ab los Pisans la conquesta de Mallorca.

Berenguer lo Gran heretà las soberanias de Cerdanya y de Besalú, doná favor y ajuda al comte d' Urgell y refrená al d' Ampurias. Estengué son senyoriu á Provensa, atrayent en matrimoni la pubilla d' aquell xamós Estat. Ab na Dolsa la fesomia barcelonina s' embelli, las lletras y las arts ab lo tracte dels trobadors Provensals s' enlayraren. A la ombra de las iglesias, castells y monastirs, cresqueren ciutats y vilas, se multiplicaren las pagesias, la industria empenyé 'l comerç y 'l comerç estengué 'l vol per la mar llatina montat en naus barceloninas, ben rebudas per tota la costa de Provensa. Avans de morir professá Berenguer en la Orde de la cavalleria del Temple, demostrant la religiositat de son grandió esperit.

Brillant herencia reculli Berenguer IV de son pare, que li permeté aportar sa política germanívola, precedit dels Armengols d' Urgell, á la intrincada y rancuniosa pleta dels nous regnes espanyols. Navarros, castellans y aragonesos se barallavan ab molis dels repartiments dels territoris de sas respectivas conquestas, y en las bregas los aragonesos, per feblesa de son rey, portavan la pitjor part. Era Berenguer IV, jove, gentil de sa persona, apareixia en la escena voltat d' un estol de soberans com ell, afamats y coratjosos, caps de fortas y nombrosas maynadas, realsadas las prendas de nostre comte arreu per los dictats dels trobadors, y recomanadas sas virtuts cavallerescas per la santedat d' Olaguer, bisbe y metropolita.

Los magnats aragonesos ab son Rey Ramir se enamoraren de Berenguer y 'l volgueren per príncep, donantli per esposa na Peronella, ab lo qual s' agermanaren Aragó ab lo comtat de Barcelona ab pactes ben concertats, com no's feren, per mala ventura nostra, quan Ferran desposá ab na Isabel de Castella.

La activitat de Berenguer IV anant y venint de Castella, de Navarra y de Provensa fou ben aprofitada per la fé y per la patria, acudí també ab sas naus de costal ab las genovesas y en combinació ab las armas de Castella, de Navarra y d' Aragó, á la presa d' Almeria, cova de piratas. De retorn, acompanyat dels genovesos, dels cavallers templaris y magnats, deslliurá nostre comte Tortosa y al any següent, en unió del comte d' Urgell, deslliuraren Lleyda, arrodonint la antiga frontera sud-ibérica, y neteja totseguit de sarrabins las montanyas de Prades que feyan elzarosa la reconstrucció de la Seu tarragonina tan cobejada per la cort de Roma.

Lo respecte entre 'l comtat de Barcelona y 'l regne d' Aragó fou tan delicat, que Berenguer destiná Poblet per fossana de la dinastia comuna, y son fill y hereu, Ramon, cambiá son nom per lo de Alfons ab que históricament es conegut; prenent per titol lo de comte rey, y prosseguien sos successors en eixa política respectuosa y germanívola, establint la etiqueta de alternar lo llenguatge catalá ab l' aragonés en la cort aragonesa. En Alfons se completá la integritat del territori Catalá, incorporantse 'l Rosselló per propia y espontania iniciativa. Tota la terra desde Salces, extrém del Rosselló, fins al Ebre, confinant ab la d' Aragó y dominis dels alarbs, sona en lo successiu ab lo nom de Catalunya com la apellida Alfons en son Testament.

Ja tenim complerta nostra pátria, ab los atributs de nacionalitat, ab llengua propia, lleys castissas y ab organisme, encara que complexo, ágil y vigorós, ab son genial pensatiu, perseverant y poch amich de flochs, y figurant brillantment en lo concert de las nacions cristianas, podent dir d' ella ab lo Poeta:

Branda ab son puny la llansa poderosa,
lo que ella guanya ho guardará la creu,
sobre son pit té sa fillada hermosa
que 'ns fa alletar ab fé y ab amor seu.

Desplega sa naturalesa formidable y, capitanejada per l' alt en Jaume, llansa al moro de Mallorca y de Valencia, las dota ab la flor de sas lleys y las constituheix regnes á sa imatge y similitut. Organisa ciutats y vilas per alternar ab los brassos eclesiástich y militar en las funcions soberanas d' orde y d' avansament social, alsantse Barcelona al capsal del Príncepat ab estructura mitj republicana, per rivalisar com ho feu ab éxit assombrós ab las senyorias d' Italia en la ampla mar llatina.

Tal com á reyna dona Barcelona sas lleys al comerç marítim; ab sas franqueras contribuheix á depurar lo crostám d' esclavatge que las dominacions romana y gótica trameteren al senyoriu feudal, y extén també son potocini á las poblacions cobejosas d' intitularse carrers ó membres d' ella, y brilla sobretot per haverse engendrat en son sí la Orde Mercedaria, redemptora de captius, que es lo non plus ultra de sa genialitat germanívola.

Las arts de la pau esclataren al mateix temps per tot lo Príncepat ab ufansa brotada, ab ellas l' esperit públich s' enlayrá empenyent als reys de sa nissaga á extendre 'l nom y las virtuts de sa gent, fins al extrém del mar oriental, tot coaljuvant á la acció reconquistadora dels regnes hispano-cristians.

Joan I, que s' trobá al cim de la lluminosa carrera, dedicá la placides de son regnat en afavorir l' avansament de las arts, las lletras y las ciencias catalanas, que floriren y granaren ab tanta abundó y bellesa, que may més se marcirán. Prosegui la feconditat poética é intelectual de nostra patria ab Martí, qui hauria sigut del tot Humà, á no haver deixat en incert la successió de sos regnes.

Se'n prevalgué de la indecisió de Martí 'l cisma papal d' acort ab lo cesarisme, influhint en los jutjes de Casp, qui desatenen la genialitat de la terra, que era lo de major entitat, aportaren per regirla una dinastia, que com á mal corch havia de rosegar las entranyas de la patria. Perque, la virtut directriu la difundian nostres comtes-reys per tot lo cos social paccionadament, vinculats sos diversos membres uns ab altres per la fé, que los concertava en una voluntat, la que avivada per l' amor y afiansada per la llealtat de tothom, produhia 'ls fruys més esquisits de llibertat, de dignitat y d' avansament en tots los ordes de la civilització cristiana. D' alterarse la fé y l' amor en lo cap, havia de desconcertarse 'l mecanisme marvellós que impulsava las accions del cos social, com succehi y era de preveure.

Perque en lo senyoriu castella hi despuntava la barreja primitiva de la sang goda ab la africana, portant estampats en sa fesomia certs rasgos fatalistas y orgullosos que fins avuy l' han fet refractari á las atencions, que 'l germanisme imposa. Ab lo desapegada y fellona de la dinastia antequerrana comensa nostra via-cruis y prossegueix ab la desllealtat de sos successors envers los regnes hispanos, que no terminá fins á ofegar l' esperit senyorial que á tots los dignificava, tocantli al poble basch ser la darrera victima.

En-opida de mort permanesqué Catalunya fins que 'ls successors de Felip V li facilitaren guanyarse 'l pa de cada dia, obrint á sas naus los ports de América, que 'l geni emprendor de sos fills esplota ab honra y ab profit. Ja refeta dels estragos filipenses, s' alsa com á lleona que li prenen sos fills, al sentirse trepitjada á principis d' aqueix sigle per hosts extrangeras. Altre tant feren las demés nacions hispanas, y 'ls ayres de llibertat que circularen per tota la Europa, las reviscolaren y las induhiren á estrenyer constitucionalment sa germanor. Mes faltadas d' habit de govern y esma-perdudas, recaygueren en la xarxa del centralisme donant motiu á que 'l poeta digués:

Nos son pas los sarrabins
los que 'ns fan cautius ab sauya
ni 'ns porten agrillonats
cap á las presons del Africa.

Los que 'ns flagelan avuy, s' anomena gent cristiana, y ab grillons de libertat nos fan cautius dins de casa.

En hora benavirada sortiren los Jochs Florals, atrayent a nostra Festa 'ls homes de seny y de cor franch y generós de Mallorca, de Valencia, d' Aragó, de Navarra, de Viscaya, de Galicia y fins algun de la mateixa Castilla, proclamant la germanor comuna; crit que ressona d' any en any dintre d' aqueixas magníficas voltas, y s' espandeix per tots los territoris hispans avivant falagueras esperansas. Tots volém ser senyors a casa nostra, encara que dintre de la unitat espanyola.

Aqueix accent de germanor brolla consemblant més enllà dels Pirineus, brota del cor dels felibres, ab qui en altres temps nos partirem lo pa y la sal, y ab qui cambiám are y sempre nostras afeccions, y 'ns comunicám també bellas esperansas per la sort de nostras respectivias patrias.

Vostres cantis, oh poetas! han deixondat l' esperit dels pobles endormiscats per la llarga opressió soferta; estols de folkloristas y excursionistas, estimulats per vosaltres, ressegueixen nostras encontradas y afraus, recullint tresors poéticos y artísticos, cansóns y melodías; la gent recobra la conciencia de sa dignitat malmesa y escarnida y s' restauraren ab l' alé de la fé monuments enderrocats.

En lo pertocant a la llengua, bé podém factarnos de sos avensos! Quantas paraulas y modismes han reverdit durant los quaranta anys de nostra poética festa!

Com s' esplaya nostra historia per los lluminosos horitzons de nostras antigas gestas! Quina volada de la premsa periódica genuinament catalana, y com s' engalhardeix nostra oratoria en las assambleas y conferencias que preparan los pobles a la transformació que s' acostia! Com omplena nostra dramática 'ls teatres y com se fa aplaudir en las taulas forasteras!

Nostra literatura figura entre las més originals dels pobles cults, y no s' acreditará d' il·lustrat lo catalá qui ho desconega.

Ab la llengua que supera tota perfidia, reintegrarem la lley de la terra, que ja havíam interinament salvat en la formació del Códich que 'n diuen espanyol. Més en la práctica, el principi de respecte a la conservació íntegra de nostre dret, quedá sofisticat, perque confiada sa aplicació a sos enemics l' esgarrajan y retellan tant com poden.

La sanya impia dels assimilistas creix per dessobre de nostras il·legítimas resistencias y de nostres mereixements, sense escarmentar, ni ab la desfeta de la gloriosa Espanya, ni ab lo desmembrament de Catalunya y alguns, ni ab las guerras que 'ns alligeixen, ni ab las que per son orgull amassan reproduhirse.

Ab! si las aspiracions que naixen del esperit de la present festa, haguessen sigut atesas a son temps, quanta sanch malaguanyada s' hauria estalviat la pobra Espanya! Mes la política malestruga de la assimilació, rendida tantsols per la forsa major, predomina encara en las esferas de nostres governants. Es la mateixa que ha volcat duas vegadas lo tronó que 'ns uneix, y com que persisteix en voltar son pedestal lo frenétich remolí de las passions reconcentradas, es del témer acabar per esfonzarlo, si 'l tronó no s' allissona ab las experiencias que 'ls catalans li havém fet avimentas.

Per evitar los mals que 'ns amenassen continuhéu, oh poetas! corejant las virtuts de la fé que divinisca 'l home, ab las del amor que 'l vivifica y moralisa: bandejáu y avergonyiu la falsia, l' orgull y la desllealtat de la terra que la corrompen; enlletgeixen y desfán; mentres que la obra de la regeneració de la patria iniciada per vosaltres, com a benedicta de Deu, va fent aixís sa més pacífica y sanitosa via.

HE DIT.

UNA CARTA

Lo Diario de Tarragona publica la següent carta firmada pel diputat a Cortis de la majoria senyor Marqués de Mariano:

« Estimat amich: Ja ha vist vosté quan aviat y quan tristament s' han confirmat los meus presentiments en la qüestió de la guerra hispano-americana. Es una gran desdita, pero una desdita que teníam descomptada 'ls que no 'ns deixavam imposar pel patriotisme exagerat dels que ab més entusiasme que inteligencia creyan suficients la voluntat y 'l valor pera la victoria.

Lo primer combat ha sigut lo primer desastre.

En ell lluytavan lo «Castilla», de 3.400 toneladas, de fusta; lo «Reina Mercedes» y l' «Reina Cristina», de igual número de toneladas, sense blindatge; «D. Juan de Austria» y «D. Antonio de Ulloa», de 1.152 toneladas, canoners de ferro sense protecció, y 'l creuher de tercera classe «Velasco», de igual tonelatje que 'ls dos anteriors, ab l' «Isla de Cuba» e «Isla de Luzón», de 1.046 toneladas, creuhers també de tercera classe ab cuberta protectora. La flota nort-americana manada pel comodoro Dewey, se componia dels

quatre creuhers protegits següents: «Olimpia», de 5.870 toneladas, «Raleigh», de 3.213, construït com l' «Olimpia», l' any de 1892; «Baltimore», de 4.413, y «Bostón», de 3.025 toneladas; además dels canoners protegits «Concord», de 1.950, y «Petrel» de 890, y l' avis «Monocacy», de 1.370 toneladas. Ab la sola comparació d' aquestos datos n' hi ha prou pera compendre la superioritat inmensa de la flota americana sobre la nostra, per estar composta exclusivament de barcos blindats y protegits, mentres forman la nostra barcos sense blindatge del tipo dels mercants, impropis pera 'ls combats navals d' aquesta época y que sols se haurían pogut utilitzar en una guerra marítima anterior a 1855, en que comensáren los avensos de la marina y de la artilleria. Los únichs barcos moderns que teníam eran los dos petits creuhers protegits «Isla de Cuba» e «Isla de Luzón», y aquestos per lo petit de sa artilleria (canons de 12 centímetros), puig altra cosa no permet son escàs tonelatje, no podían fer cara als barcos americans, dotats ab canons de 24 centímetros. Ara ve la segona part.

Pera defensarnos de la escuadra yankee que tal vegada dintre de pochos días vingui a atacar los ports de la Península, tenim los següents barcos de combat: lo «Pelayo», acorassat de primera, de 9.900 toneladas, en perfecte estat respecte a la seva artilleria y maquinaria; l' «Infanta María Teresa», de 7.000 toneladas, també en perfecte estat; l' «Almirante Oquendo» y l' «Vizcaya», iguals al anterior pero tan bruts los seus fondos per sa llarga estada a Cuba, que han reduhit la seva velocitat a 10 millas per hora, impropia d' una escuadra, que deu ésser de 15 millas al menos. Lo «Carlos V», acorassat de primer ordre, de 9.235 toneladas, de desconegut resultat, puig no ha fet cap navegació; ni está acabat d' armar. Lo «Cristóbal Colón», acorassat de segona, de 6.840 toneladas, pero faltat dels canons de combat de 28 centímetros per no haverhi hagut temps de posarlos, y l' «Alfonso XIII», creuher protegit del tipo del «Reina Regente», de 4.830 toneladas, pero que en lloch de corre 18 millas com correspon als creuhers del seu modelo, solzament ne corre deu per la defectuosa construcció de las sevas calderas, lo que l' incapacita pera formar part d' una escuadra.

A part de aqueixos barcos de combat y d' alguns destroyers qual eficacia es encare desconeguda, tot lo resto de nostra escuadra está en las mateixas condicions d' artillat y blindatge que la que acabém de perdre a Manila, per lo qual queda demostrat que está impossibilitada pera lluytar ab nostres enemics.

Hora es ja de prevenir lo que encare pot defensarse. Darrera d' aqueix nou Trafalgar que s' atansa, hi ha 'l perill d' una visita enemiga a nostras costas, cosa avuy fácil per la escassa defensa d' aquestas. Aixó es lo que interessa defensar, evitant que morin bombardejadas, nostras hermosas capitals del litoral com acaba de succehir ab Manila y Cavite; pera aixó cal que las corporacions populars adquireixin canons de gran calibre (32 centímetros com los del «Pelayo»), únichs avuy que poden a 10 kilometres defensar los ports de la grossa artilleria dels barcos de guerra yankees, puig las baterias que 'l ram de guerra tracta d' instalar en lo litoral de Barcelona son insuficients per son calibre y condicions pera las necessitats de la guerra moderna, y formar batallons de voluntaris que, ensenyats práctica y ràpidament pels mateixos armadors dels canons, officin d' artillers en defensa de sos propis interessos. Aixó es lo práctic y lo urgent; y are pot dir vosté als que cotisavan lo meu patriotisme per l' interés de sa ignorancia fanática, que ab ells y sense ells estich disposat, si 'l moment arriba, y a aixó m' ofereixo, a probar lo meu aliantisme entre 'ls populars defensors artillers voluntaris que entench deuen crear-se en totas las capitals de la costa.

Entrérem en la guerra y cal sostenirla, sino pera salvar lo de fora, pera defensar la menos lo de dintre, morint si es necessari al peu de las novas baterias de costa, impedint lo bombardeig de las escuadras americanas que 'ns amenassen.

Es son amich affm.

Lo Marqués de Mariano.

Madrid 5 de Maig de 1898.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.— Sessió del 11 de Maig. — (2.ª convocatoria). — Reunits 6 concejals baix la presidencia del alcalde Sr. Boxa, prengueren los acorts següents, després d' aprobar l' acta de la sessió anterior:

1. Aprobar comptes per valor de 1412'30 pessetes.

2. Deixar vuyt dies més sobre la taula la instancia de don Tomás Carreras demanant jubilació y lo dictámen del advocat assessor.

3. Se lliegi una instancia del actor Sr. Bonaplata demanant lo Teatre y un altre del actual empresari demanant prórroga, a lo que va accedirse.

4. Cridar al maquinista del Liceu de Barcelona pera estudiar l' arreglo del Teatre.

5. Concedir permís a don Francisco Malaret pera colocar una escarpata en las voltas de la plassa de la Constitució.

6. Cedir als Srs. Duch y Roca, com a millors postors, nou plantans de la Devesa que han de tallarse, pel preu de 60 pessetes.

Deixar 15 días més sobre la taula la proposició de la Comissió d' electricitat.

Adquirir cadiras per la Devesa.

Practicar obras en lo local del jardí de la Devesa.

Quedar enterat de la petició feta per lo Sr. Alcalde a la Junta de presa d' ayguas sobre 'l rego dels carrers y de haverse designat la Comissió especial pera lo foment de la suscripció nacional.

La guerra s' va formalisant. Los barcos dels Estats Units han canonejat furiosament a Cárdenas y Centfuchs, poblacions situades la una a la costa Nord y l' altre a la costa Sud de la illa de Cuba, intentant en una y altre banda lo desembarch de forses y d' efectes de guerra, sense haver lograt conseguir lo seu objecte y tenintse de retirar ab baixes y ab algun barco esgalabrat. L' esquadra de l' almirall Sampson ha bombardejat també San Joan de Puerto Rico, capital de la illa de son nom, retirantse després de tres hores y mitja de foch sense haver causat grans danys personals ni materials a la plassa. Lo parte oficial del almirall diu que los seus barcos han quedat intactes, havent tingut molt poques baixes les tripulacions, pero l' general Macías, diu que un dels majors barcos de la escuadra yankee fou tret a remolch. Sembla que quedavan enfront de Puerto Rico, pero en altre mar, part dels barcos enemichs qu' havían entrat en foch. A última hora s' assegurá que 'ls nortamericans intentan un altre desembarch a Bahia Honda, provincia de Pinar del Rio.

A Filipines no ha saccehit cap novetat important: han arribat a la badia de Manila molts barcos de guerra extrangers y el comodoro Dewey s' ha possessionat del cable de Hong-Kong. Tant lo nostre Govern com los nostres enemics preparan a tota pressa expedicions de tropes per aquell arxipelach protegides per barcos de guerra, pero aquestes expedicions tardarán per lo menos un mes a arribarhi.

De la nostre escuadra de Cabo Verde s' assegurava qu' havia arribat a la Martinica (Antilles franceses), pero la notícia no s' ha confirmat, encara que se suposa no n' es molt lluny.

Los motins per la qüestió de subsistencies han minvat en la Península y l' orde públich está molt més garantit; haventse declarat la major part de les provincies, entre elles les catalanes, en estat de siti.

Com presumiem, lo govern está en crisis, no poguentse dir a hores d' ara quina serà la seva solució. Lo més probable es que continui, al menys interinament, En Sagasta de President del Consell.

Desde el día primer de Juny fins al 31 d' Agost queda prohibida la pesca dita del bou.

Circulan bitllets falsos de 50 pessetes ab lo bust de Jovellanos, emissió del 24 de Juliol de 1893. Se distingeixen dels ligitims per la estampació un xich borrosa de la part superior, que resulta també, en conjunt, un xich reduhida. La figura, números y lletras transparents, están molt ben imitats, y la tinta verda y dibuix del revers es fet ab perfecció.

S' ha acordat que 'l recárrech del 20 per 100 no comprendri las quotas de contribució compresas desde una a des pessetes.

S' han publicat los números dels mesos de Febrer y Mars del Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya que contenen lo següent sumari: Marian Aguiló y Fuster, per J. Massó y Torrents. — La Cova del Drach, per E. A. Mariel. — Monedes incuses de Prats de Rey y Ceroera, per Francesch Carreras y Candi. — Crónica del Centre. — Novea.

La Cova del Drach (acabament), per E. A. Mariel. — Marian Aguiló y Fuster, (continuació), per J. Massó y Torrents. — Secció Oficial. — Crónica del Centre.

Reparteix també los quaderns 15 y 16 de l' obra Lo Lluçanés, una fototipia del Santuari de la Quart y lo plan de la Cova del Drach.

En l' últim correu de Filipines ha arribat a la Península D. Pere Puig Calzada, de St. Felíu de Guixols, governador que era d' una de les provincies d' aquell arxipelach.

Don Joseph Rubaudonadeu, ex-diputat y representant a Espanya dels senyors Orlando germans, duenyos dels astillers de Livorno (Italia), nos demana fem constar que 'ls creuhers Bascir y Varese, construïts en dita casa, no es veritat hagén sigut adquirits per los Estats Units d' America. Anyadeix que un y altre foren oferts als senyors Canovas y Beranger a l' estiu del any 1897 y ho han sigut després als senyors Sagasta y Bermejo; pero, que 'l Varese ha comprat la República Argentina y 'l Bascir está encara per vendre.

A Pompeya s' ha descobert un finissim mosàich, ab pedres molt petites, presentant lo retrato d' una dama romana; probablement la propietaria del edifici ahont s' ha trobat, que per la gradació de colors y perfecte execució pot confondre's ab la mellor pintura. Es de notar que es l' únic retrato de la época fet en mosàich que fins ara s' coneix.

Imprés a la Coruña, hem rebut un «Catàlech de las obres escrites en Gallego» que 'ns ha sorpres pel número considerable de publicacions que conté y que diu molt en favor de l' amor que 'ls gallegos portan a la seva llengua y a la regió ahont han nascut. Aquest Catàlech ha sigut publicat per acort de la Liga Gallega de 9 d' Abril del present any, que ha prestat ab ell un bon servey a la causa de la surrecció y reconstitució de les nacionalitats ibèriques que 'ls gallegos y nosaltres perseguim en la creencia de que es de portar en lo pervindre la salvació de Espanya.

També hem rebut lo volúm II de la Biblioteca històrica tarrasença que publica nostre amich y company D. Assol Soler y Palet y conté la «Monografia de la Iglesia parroquial de Tarrassa». Forma un extens tomo en quart de 300 planes, imprés a Barcelona ab la pulcritat propia del est

bliment tipogràfic « L' Avenç », Ronda de la Universitat, 4. No hem tingut encara temps de llegir-lo y no podem, en conseqüència, donar-ne avuy per avuy majors detalls, pero esperem ferho així que 'ns llegui.

— Hem tingut ocasió de llegir un opúscol, en lo quin son autor D. Antoni Blazquez fa algunes consideracions molt atinades sobre la exacta correspondència de la milla romana a nostres kilòmetres, fixant-la en 1,672 metres, y promet continuar estudiant l' assumpto.

— S' han constituït, adherintse a la « Unió », dues noves agrupacions catalanistes en lo Vallès; la una a Cardener y la altre a La Garriga. Las hi enviém lo nostre coral saludo y 'ls hi desitjém moltes forces y dalé pera treballar en la propaganda de nostres ideals, avuy més que may necessaria per les contingències a que està exposada la pàtria catalana.

— La Junta Permanent de la Unió Catalanista, d' acort ab importants personalitats de la nostra causa, treballava en la redacció d' un Manifest al país, encaminat a demostrar la conveniència que hi ha d' acabar las actuals guerras. S' havien rebut ja moltes adhesions de societats y periòdichs catalanistes; pero en vista de la declaració del estat de guerra, la Junta Permanent ha acordat suspendre la publicació del Manifest.

— Diumenge va tenir lloch a Barcelona la solempne recepció d' acadèmic numerari de la Real Academia de Bones Lletres d' aquella ciutat, de nostre antich y estimadíssim amic lo Rvt. Dr. D. Joseph Torras y Bages, en quin acte llegí dit senyor un magnífich discurs en llengua catalana sobre « En Rocaberti y en Bossuet ». Felicitém al Sr. Torras ab doble motiu; per la distinció obtinguda y per haver introduhit en dita Academia l' us de la llengua catalana en les solempnitats oficials de la mateixa.

— Lo distinguit escriptor catalanista Rvt. Salvador Boix ha sigut nomenat Ecònomo de la iglesia parroquial de Santa Maria de Bellver.

— Convocadas pel Sr. Arcalde, s' han verificat ja dos reunions dels representants de la premsa y societats de la capital pera buscar la manera més practica de portar a cap ab éxit una funció teatral pera contribuir a la suscripció nacional. Demà deu celebrarse un altre reunió a fi de aportar dats pera la realització del pensament.

— Lo Sr. Roig y Bergadà, diputat a Cortes per un dels districtes de Barcelona, ha presentat al Congrés una proposició de llei, en la quina se suprimeixen per los funcionaris de las carreras judicial y fiscal las incompatibilitats actualment establertas, fonamentadas en motius de naturalesa, residencia, possessió de bens y exercici de la professió d' advocat en la provincia en que està establert lo jutjat en que s' serveix.

— Hem rebut la Memòria administrativa y artística llegida en la junta general de socis del Orfeó Català per lo secretari D. F. Viñas y Cusi; en ella s' expresa además de l' estat econòmic del Orfeó, los actes artístichs portats a cap per aquella important associació durant l' any 1897.

— Lo consistori dels Jochs Florals éuskars, ha acordat celebrar aquest any sa XVII festa artística a la important vila de Cestona.

— La notícia que donàrem dias enrera sobre l' acort pres pel Sr. Bisbe relatiu a la modificació del pago de matriculas del Seminari y que adquirirem per bon conducte, sembla segons diu lo Correo Catalán que no es certa. Si es així: ho rectificquem, mes cónstalhi al Correo que son falsas todas las suposicions que fa de si era donada la noticia pera molestar al Sr. Bisbe; donchs, lluny d' aixó, sab molt bé lo venerable prelat que no serém nosoltres qui darém may lo més petit disgust a cap autoritat eclesiástica, conducta que no sempre han observat los amichs del Correo.

— Fa poch temps que la Comissió Internacional establerta pel Papa a Roma pera organisar la celebració en tot lo mon cristià del acabament del sigle XIX y la consagració del sigle XX al Sagrat Cor de Jesús, publicà una crida convidant a adherirse al pensament a tots los eclesiàstichs, associacions religioses y fideles del mon enter.

La primera Associació que ha respost a la crida de Roma han sigut los directores diocesans del Apostolat de la Oració en nostra terra, ab una valenta alocució redactada en llengua catalana convidant a tots los celadors y socis del Apostolat y a quantas entitats catòlicas vulguin adherirse a la Assamblea General que, ajudant Deu, tindrà lloch en la Santa Cova de Manresa 'ls dias 27, 28 y 29 del vinent mes de Juliol, en la qual se deliberarà en franca germanat y s' acordarà la manera de correspondre dignament a la idea de la Comissió Internacional de Roma.

— Nostre col·laborador Sr. Fontanilles, nos prega fem notar a nostres lectors, que en una de sas Íntimes, publicades en lo darrer nombre, s' hi llegueix per equivocació:

cercant afanyós les papallumalles

y deu haver de dir papallumalles (papallones), terme molt usat en alguns pobles de la comarca de Banyoles.

SECCIÓ LITERARIA

D' ACTUALITAT

No s' poden pensar l' efecte que m' ha fet aixó de que senyoretas nort-americanes de gran fortuna tracten de formar un esquadró yankee dels qu' han d' invadir Cuba: es una gran mida, y si 'ls yankees s' ho pensan be, poden ab los simpàtichs senadors, reunidas ellas ab ells, posar aixís resultaria millor per excitar la nota cómica... Quele blague! diu lo diari francés de quin acabo de copiar la noticia: pero no s' ho creguin qu' allí tot se pren en se-

rio y... hasta crech qu' aixó de las senyoretas haurá sigut lo pensament d' un sucrayre, per veure si 'l sucre se convertiria en mel... Pero los sucrayres deuen estar desconsolats, perque 's veu qu' aixó de pendre a Cuba es una cosa molt llarga:

— Mister Mac, qué fan los nostres regiments a Chicamanga?

— Prenen la fresca.

— Es que jo ja m' hi volia traslladar ab la familia!...

Mister Mac, se mira al sucrayre de cap a peus y posant-li la mà familiarment a l' espatlla li diu:

— Vcléu creure, honorable Bret, que cada dia lo ministre de la guerra y jo estudiém un nou plan d' atach...

— Ja m' ho penso, mister Mac; pero jo, la veritat, ja estava fent un trapeci y una hamaca per la petita Lucy, que may calla, y jo ja l' hi he promés, pero...

— Res, honorable Bret, aneu molt depressa vos: consulteuho a n' en Miles aixó de l' hamaca, y potser ell vos en podrà donar rahó.

Pero en Miles fa ab en Bret com mister Mac; lo reb tot gratantse 'l cap y, mentres en Bret també se 'l grata, en Miles lo despedeix a caixas destempladas:

— Aquest home sembla una mosca de Milán, diu ell sentat en lo despaig y vessant lo tintor d' una revolada.

Lo cert es qu' en Bret arriba a casa abatut y desconsolat, no menja, y fins dona reessos a la pobreta Lucy si 's permet parlar a taula: fa saltar a un Maine de plom y 's desfoga ab trágica actitut y en manegas de camisa contra lo respectable generalíssim, y 'l digníssim president Mac-Kinley:

— Si jo fos govern, si jo...

Pero 'l pobre Bret no sab lo que feria si ell fos govern; lo que si sab, es qu' ell té la bossa molt llarga, que desitja allargarla més encara y que Chicamanga es per ell una horrible pesadilla.

— Si senyor, diu ell ab tota formalitat, si jo no fos de tanta edat hi aniria y fins hi feria anar a la Lucy...

Y velshi aquí, qu' illuminat per aquesta idea, ell la troba assequible y hasta genial: la comunica als amichs, aquets la troban superior, y ja no tenen lo més que pensar ab l' organizació del famosíssim esquadró. De com lo reberán a Cuba, dono promesa seria y formal de que 'l reberán ab molta caballerositat; y ja veurá mister Bret, com los pares de las aludidas noyas, arrancantse 'ls cabells del cap, l' hi dirán:

— Pero no ho véyau Bret...! Donchs, ja ho sabéu: los espanyols quan se tracta de la Pàtria y del honor ni ab las noyas volen tractes.

F. B. A.

VARIETATS

DE LA GUERRA

Conferencia donada en l' Ateneu Barcelonés per D. Joseph Lluís Pellicer en la vetlla del 2 d' Abril.

SENYORS: Avans de manifestarvos las meas opinions, los recorts y las conviccions que de la guerra tinch, dech declarar que tot quant diré per res está inspirat ni res té que veure ab las tristas circumstancias en que 'ns trobém. Lo meu propòsit es, no d' ara, de fa ja mesos, al parlarse de donar una conferencia, intentar en una senzilla, més que conferencia, conversa ó causerie, fervos compondre lo horrorós, lo trist que es la guerra en general. Consti aixís.

Los pobles están subjectes a las contingencias de la guerra, y per aquesta rahó fins en temps de pau se 'n preocupan aplegant tots los medis de poderla fer en las millors condicions; de lo que 'n naix un element permanent: la organizació militar; y com a conseqüències, per las practicas y estudis necessaris é indispensables, l' art militar y la ciencia militar, que no hi ha que confondre ab l' art y la ciencia de la guerra. Pot haverhi guerra sense militars y sense la seva ciencia, com poden viure y viuhen ciencia y arts militars sense ni 'l més llunyá perill de guerra. Pera guerrear seràn sempre factors de molta utilitat la practica y 'ls coneixements militars, pero molts exemples hi ha de soldats que sense res d' aixó han practicat l' art de la guerra, sens previs estudis ni coneixements en instituts ni academias.

De tots temps se 'n podrián treure exemples, desde Samsó al estol de generals que feren l' estat major tan brillant de Napoleón en sas campanyas de Italia, Austria y Alemania. Espanya, Catalunya han probat aixó més d' una vegada; cal sols citar entre noms moderns en Manso, en Mina, el cura Merinó, en Cabrera, en Prim, en Baldrich, en Miret, etc.

No son la ciencia ni l' art militar, que constitueixen lo seu estudi y exercici, una professió digne de respecte com todas, que 'm moguín a dirvos alguna cosa, com tampoch tractar de la guerra técnicament considerada.

Desitjo solzament parlarvos en general.

Diu Proudhon: « Tota la historia de la humanitat suposa la guerra; res s' explica sens ella, ni sens ella res existeix; qui sab la ciencia y l' art de la guerra, sab lo tot del género humá. »

Sintessis ben desconsoladora.

De-Maistre afirma que 'ls verdaders fruyts de la naturalesa, las arts, las ciencias, las grans empresas, las concepcions elevadas com las virtuts varonils, tot surt de la guerra. Diu que jamay las nacions arriban al més alt grau d' esplendor de que son susceptibles sino després de llargas y sangnantes lluytas, y cita varis fets de grechs, romans y francesos en corroboració d' aixó.

Crech que no s' pot estar conforme ab lo categòrich d' aqueixas afirmacions, per més que ja s' entén no s' han de pendre al peu de la lletra y que 's comengui be de la intenció de la primera y un la reconegui exacta fins a cert punt; pero de la segona, que 'ls verdaders fruyts de la naturalesa, las arts, las ciencias y las concepcions elevadas surtin de la guerra, com simbolisme podria admétre, emperó may l' argument de que 'ls pobles han sempre arribat al més alt grau d' esplendor després de llargas lluytas. Perque es clar que sempre després de las més fortas tempestas lluheix explendent lo sol; no pot ser d' altra manera; y aixís també podriam dir que del mal temps ne surt lo bo, y, extremant la deducció que las glassadas del hivern portan la calor del estiu.

Tot aixó suposa que la discórdia entre 'ls homes ha sempre existit; que may s' han sapigut entendre.

Que en tot temps, per desgracia, 'ls homes s' han barallat. La guerra podem dir que sempre ha existit d' ensá que 'l mon es mon. Ja dels dos fills d' Adám, l' un matá a l' altre. Lo mal vé de lluny y may ha minvat.

Be podria dirse que la historia de ta guerra es la historia de la Humanitat. Los pobles no sols se combaten uns ab altres, se destrossan entre sí mateixos; quan no s' defensen de rassas enemigas, lluytan per una creencia, essent débils per enlayrarla, forts per imposarla. La cobdicia del interes material los porta a guerrear per tot arreu ó be s' esbossinan per disputarse un amo, si no s' flagellan per ressentiments personals dels que 'ls dominan.

Cal reconeixer que la guerra en moments determinats es inevitable, perque un poble, com un individuo, té 'l dret, fins la obligació, de la llegítima defensa quan injustament es agredit. Pero aquesta consideració no justifica la interminable llista dels horrors y de las espantosas y repugnants matansas ab que 'ls homes sembla que han volgut exterminarse com a feras, privadas de rahó, moguts sols peri nstints bestials. Será la guerra impossible d' evitar encar avuy dia, com ho ha sigut en altres temps, pero sempre 'ns será lícit anatematisarla quan l' instint de la conservació no la fá forcosa.

Podrá la guerra ser l' últim recurs pera salvar a la patria, recurs crudel y dolorós, pero será sempre errat lo glorificarla volent encarnarhi en aqueix fet trist y luctuós l' ánima, la manera d' ésser d' un poble.

Que 's un mal no n' hi ha pas dipte.

Donchs de presentarse, s' ha d' acceptar ab fermesa y resignació, contemplant treballar las eynas del cirugia, ab serenitat si pot ser. Pero acabada la operació, ab la mateixa serenitat recordarsen, més no fentne d' un devassall de sanch un emblema de gloria, perque jo trobo més gloriosos als grechs ab sos artistas y ab sos filosofhs que no ab sos heróychs soldats de Salamina y més gloriosa es avuy pera mí la nostra ciutat ab lo renaixement intelectual a que tots contribuím, ab l' esplet de sa industria y 'l desenrotll de son comers, ab son treball, que no pas ab las runas que en lo baluart de Sant Pere colgaren als nostres avis ensemps ab las nostras tradicionals llibertats.

(Se continuará.)

SECCIÓ COMERCIAL

Mercat de Gerona del die 14 de Maig

Especies	Mesures	Pesseles
Blat	QUARTERA DE 8 LITRES	2400
Mestall	»	2200
Ordi	»	950
Ségol	»	2200
Civada	»	1000
Besses	»	1700
Mill	»	1500
Panis	»	1200
Blat de moro	»	1500
Llobins	»	1000
Fabes	»	1400
Fabó	»	1550
Fassols	»	4000
Monjetes	»	3400
Ous	Dotzena	090

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

- Diumenge 15. — St. Isidro.
- Dilluns 16. — St. Joan Nepomuceno y Sta. Máxima.
- Dimars 17. — St. Pasqual Bailon, Sta. Claudia.
- Dimecres 18. — St. Felu de Cantalici, Sta. Emerenciana.
- Dijous 19. — St. L' Ascensió del Senyor, St. Ivo.
- Divendres 20. — St. Bernardí de Sena y St. Baldiri.
- Dissapte 21. — St. Secundino, Sta. Virginia.

Quaranta Hores: En la iglesia de St. Pere.

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA A BARCELONA Y FRANSA

De Gerona a Barcelona

	Mati	Tarde
Correu.	6:48	
Càrrega.	10:37	
Omnibus	3:55	
Ràpit.	5:09	

Los trens correu y omnibus portan coixes de 1.^a, 2.^a y 3.^a el de càrrega de 3.^a y el ràpit de 1.^a y 2.^a

De Gerona a Port-Bou

	Mati	Tarde
Omnibus.	8:39	
Càrrega.	12:43	
Mixte.	5:40	
Correu.	7:35	

Lo tren omnibus porta coixes de 1.^a, 2.^a y 3.^a el de càrrega y mixte 2.^a y 3.^a y el correu 1.^a y 2.^a

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS A GERONA

De Gerona a San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost)	5:09	
Correu.	8:54	
Mixte.	11:44	
Mixte.	3:22	
Correu.	5:35	

Tots los trens portan coixes de 1.ª y 2.ª classe.

De San Feliu a Gerona

	Mati	Tarde
Correu.	4:32	
Mixte.	7:30	
Correu.	12:44	
Mixte.	2:50	
Tren de banyistes (Juriol y Agost)	5:40	

LÍNEA DE OLOT A GERONA

De Salt (Gerona) a Amer

	Mati	Tarde
Núm. 2.	9:40	
Núm. 4.	3	
Núm. 6.	6	

Tots los trens portan coixes de 2.ª y 3.ª classe.

De Amer (Gerona) a Salt

	Mati	Tarde
Núm. 1.	7:40	
Núm. 3.	1	
Núm. 5.	4:30	

ORDINACIONES

Perà Banyolas a las 9 y 11 matí (correu) y a las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y Casa Jandreta.)
 Perà Cassà de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra.)
 Perà Olot a las 11 matí (correu) y a las 6 de la tarde. (Fonda del Centre.)
 Perà La Bisbal a la 1 de la tarde: (Hostal de la Róssa, volles d' en Rosés.)
 Perà Anglès, La Sella y Amer, a las 10 matí (correu) Hostal de Miquel Boix. (Plassa del Grà.)
 Perà Salt tot lo matí fins a las 6 de la tarde (Pont de Pedra.)

Gran éxit en moltíssimas familias d' Espanya

La gran sopa Purés marca Baget-Reus

Recomanan son us totas las eminencias médicas del mon, per esser la mes agradable, econòmica, alimenticia y mes facil de digirir. Ab l'ús constant d' ellas se consegueix mes facilitat en la digestió, fomenta la bellesa física y presta al cos un marcat caracter de lleugeresa y galanura. Lo poder nutritiu necessita de una materia asoada en los aliments y aquesta se troba en las sopas «de PURÉS MARCA BAGET, que mantenen nostres humors en un saludable estat d' alcolicitat que no preserva del reumatisme, gota diabetis y demés dolencias originals.

Las clases, avuy posadas a la venta son: *Purè de pessols verts.* — *Purè de fabas.* — *Purè de lletias.* — *Purè de fassols.* — *Purè de flor de arroz.* — *Purè de flor de cibada.* — *Purè de flor de sígrons turrats de Font de Saucó y la gran «salsa universal».*

PREUS DE VENTA

Un paquet que val pel públic *un rat*, produeix de 7 a 9 plats de sopa, y un paquet doble, que val dos rats, produeix de 15 a 17 plats.

PUNTS DE VENTA EN AQUESTA CAPITAL

- Don Benet Massot. — Plassa del Marqués de Camps.
- Ramón Lladó. — Carrer de Barcelona, núm. 7.
- Antoni Gruarmoner. — En Francisco, 4.
- Llorens Massa. — Rambla.
- Emili Andrés. — Sta. Clara, 4.
- Sebastià Alsina. — Mercaders, 20.

Representant exclusiu en la Provincia:

RAMÓN GISPERT.—GERONA

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU
 DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

Redacció y Administració: Rambla de la Libertat 31

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

1 pesseta trimestre	150 pessets trimestre
Estranger.	010 id.
1 pesseta trimestre	Un número sol.
125 id. id.	

Banch Vitalici de Espanya

LA PREVISION

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyas de segurs sobre la vida reunidas

Carrer Ample 64, BARCELONA

CAPITAL SOCIAL 15 000.000 DE PESETAS.

Reservas en 31 Desembre de 1896 9.235,908'05 pts.
 Capitals assegurats desde la fundació de las C.^{as} fins al 31 Dbre 1897. 203.-80,352'95
 Pagat per sinistres, pólissas vensudas y altres comptes fins igual data. 13.332,881'61

Delegat general en la Proviucia

Joseph Coderch y Bacó

Agents en la Capital

Toribi Corominas.—Vareis Boadas

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M

Aygua Minòxima vegetal pera tenyer lo cabell. No te rival en lo mon, perquè a més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprenent específich, se usa en dita perruqueria.

5, Carrer de l'Argenteria, 5, entresol

GERONA

Son tinturas superiors

las que en Maximo fabrica:

tenyintse ab elles, senyors

un vell, troba sense esforços

dona jove, guapa y rica.

Tintura ABISINIA instantánea

CORREUS

Entradas

Madrid.	8:48 mati.
Barcelona.	8:48 m.
Fransa	7:00 m. y 3:19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5:30 m.
Olot y sa línea.	5:30 m.
S. Feliu de Guixols	7:00 m. y 6 tarde
Amer y sa línea.	6:30 m.
S. Aniol y sa línea.	7:00 m.
Estanyol y sa línea.	7:00 m.

Sortidas

3:19 tarde.
7:00 mati.
8:48 m. y 8:00 nit.
11:00 m.
11:00 m.
9:00 m. y 6:00 tarde
10:00 m.
10:00 m.
10:00 m.